

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

ORADEA

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő
WASSERSTROM SÁNDORFelelős szerkesztő
LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Belföldön: Egész évre 250 Lei, félévre
130 lei, negyedévre 65 lei. Külföldön
2 Dollár, Kc. 75, P. 12, S. 19. Din. 120

Válnak a hitközségek — vagy nem?

Évek óta kíséri Erdélyben az a veszély, hogy a vallásos hitközségek kebelében szakadás áll be. Szerencsére az annak idején nagy port felvert szatmári és kolozsvári szakadások ügyében szélcsend állott be. A kolozsvári szefardok már megegyeztek az anyahitközséggel. A szatmári hitközség is elcsendesítette a körülötte felviharzó ellentéteket. És most néhány napilap azt írta, hogy a nagyváradi szefárd érzelmi zsidóság külön hitközséget alakít. A belső békét és összetartást annyira fontosnak tartjuk, hogy fel kell világosítsuk mindazokat, akik már a szakadás káros szellemét látják felidézve a nagyváradi nagy hitközségnél is, hogy nem felel meg a valóságnak az az inszinuáció, mintha Nagyváradon bárki is szakadást akarna felidézni. Csak arról volt szó, hogy a már évekkel ezelőtt egyesületeként működő szefárdok megkérték az illetékes hatóságokat, hogy a hitközség által is szankcionált alapszabályaikat hagyja jóvá. De míg a közigazgatásági hatóságok retorján keresztülment a kérés, évek teltek el. És végül most megjött az egyesület működési engedélye. Ezt értelmezték tévesen azok, akik híresztelték, hogy szakadás állott volna be a váradi ort. hitközségben.

Különös örömmel regisztráljuk ezt a hírt, mert ez, alkalomból ismételtén rámutathatunk arra a nagyfontosságú kérdésre, melyen áll vagy bukik az erdélyi orthodoxia. Nem szabad az egységet egy pillanatra sem és senkinek sem veszélyeztetni. És hála Istennek az egység meg van és meg is lesz. És éppen ezért kétszeresen fontos az is, hogy a központi iroda most folyó reorganizációja minél előbb tető alá jusson, mert annak kell mindenhol és mindenkor őrt állani a mi legfellebbezhetőbb kincsünk: az egység fölött.

Ezernyi egyházi és gazdasági bajaink között újból és újból csak azt hangsúlyozhatjuk, hogy legfontosabb a hitközségeink egysége. Ez a tétel áll, épen úgy a váradi, mint a szatmári, kolozsvári, vagy bármelyik hitközségre.

A mi zsidóságunk szent nekünk. Szent az egység és sérthetetlen. És ezért megnyugt bennünket és megnyugodhat a közvélemény is. Nincs semmi baj az egység körül. S ez annál is fontosabb, mert azokat a hallatlan nehézségeket,

melyekkel nap mint nap meg kell küzdenek hitközségeink, csak egyféleképpen tudjuk áthidalni. Ha testvéreként, megértéssel és szeretettel összetartunk és nem bomlunk sem pártokra sem frakciókra.

Egységben az erő!

Megtartották a máramarosi zsidóság gazdasági konferenciáját

Máramarossziget, nov. 3. A Zsidó Párt nagyvonalu akciót indított a tragikus gazdasági nehézségekkel küzdő s az immár éhínséggel viaskodó zsidó lakosság megmentésére. Az akció első tevékenységében a keleterdélyi zsidóságot karolta fel, amelynek helyzete és kilátásai talán a leg súlyosabbak, a legreménytelenebbek. Az első lépés ebben az irányban a szigeti gazdasági konferencia volt, amely arra volt hivatva, hogy a Zsidó Párt vezetői pontos képet alkothassanak maguknak a zsidó tömegek bajairól, nélkülözéseiről s hogy megállapíthatók legyenek a segítség, az orvoslás lehetőségei.

Dr. Fischer József országgyűlési képviselő vállalta magára az akció irányítását és e célból az elmúlt héten előzetes megbeszéléseket folytatott a máramarosi zsidóság vezetőivel, majd november 1-én Máramarosszigeten tartották meg a máramarosi zsidóság konferenciáját. A konferenciát dr. Klein Arthur, a Zsidó Párt máramarosi szigeti tagozatának elnöke nyitotta meg, rámutatván arra, hogy a Zsidó Párt az első és egyetlen zsidó szervezet, amely a máramarosi zsidóság sorsdöntő egzisztenciális problémáinak megoldását keresi. Szükség van arra, hogy a máramarosi zsidóság zárt tömegekben és szoros egységben sorakozzék fel a Zsidó Párt mögött, mert ez adja meg a párt vezetőinek az erőt ahhoz, hogy megfelelő halározottsággal lépjenek fel az illetékes fórumok előtt a zsidóság érdekében.

Dr. Fried Ábrahám tagozati alelnök tartotta meg ezután referátumát a máramarosi zsidóság elszegényedésének okáról. Adatokat hoz fel annak igazolására, hogy bár a máramarosi zsidóság tekintélyes része őstermeléssel foglalkozik, ezekben az ágakban sem produkálja a maximumot. Határozati javaslatában indítványozza a zsidó munkaközvetítés megszervezését úgy a Máramarosban, mint az ország többi részében.

Nagy tetszéssel fogadott beszéde után dr. Harsányi Jenő a falusi zsidóság szomorú helyzetét ismertette. A viszonyok annyira leromlottak, hogy — véleménye szerint a máramarosi zsidóság önjerejéből nem képes talpraállani. Szükséges volna egyrészt a külföldi zsidó intézmények segítségével, másrészt pedig az állam intervenciója, hogy munkaalkalmak teremtésével,

főleg az erdőkitermelés lehető tételével legyen elkerülhető a fenyegető éhínség.

Koffler Mosse, a Zsidó Párt ifjusági tagozatának nevében szólalt fel és a gazdasági és ipari szakoktatás szükségességére mutat rá, amely lehetővé tenné a zsidó ifjuságnak produktív pályákon való elhelyezkedését. Leichter Márton a HIAS fontosságára mutat rá, Dávid Samu pedig a szövetkezeti eszme előnyeit fejtegeti. Vogel, Fischl és mások a közterhek elviselhetetlenségét mutatják ki. Riesel Jakab pedig a Zsidó Párt szervezkedési tevékenységének jelentőségére hívja fel a figyelmet.

Ezután dr. Fischer József emelkedett szólasra. Mindenekelőtt is vázolta a konferencia célját. Meg akarjuk ismerni az ország zsidóságának gazdasági bajait, keressük az orvoslás lehetőségeit, tájékoztatni kívánjuk a helyzetről a bel- és külföldi közvéleményt s végül adatszerűen cáfoljuk meg azokat a tendenciózus híreszteléseket, amelyeket sz antliszemita propoganda a zsidóság s a vele együtt élő népek viszonyáról terjeszt. Kétségtelen, hogy a zsidóság gazdasági helyzete függvénye az általános gazdasági depresszióknak és szoros kapcsolatban áll a többi népek gazdasági és szociális helyzetével. Ezért a zsidóság ezentul is minden erejével azon lesz, hogy saját helyzetének megjavításával párhuzamosan közreműködjen a vele együtt élő népek egzisztenciális feltételeinek megjavításán is.

Fischer József dr. ezután vázolta azokat a módozatokat, amelyek révén a Zsidó Párt a legrövidebb időn belül hozzá fog a keleterdélyi zsidóság gazdasági helyzetének megjavításához. A nagyvonalu és mély hatást keltő expozé után a konferencia különböző határozati javaslatokat fogadott el, amelyekre a legközelebbi számunkban még vissza térünk.

Hoover tanácskozásra hívja Amerika zsidó pénzügyi szakértőit

Washington. Hoover, az Egyesült Államok elnöke, meghívási küldőt az ismert newyorki zsidó pénzügyesnek, Bernard M. Baruchnak, hogy keresse őt fel a Fehérházban. A meghívásra az adott alkalmat, hogy Baruch a napokban tért vissza európai tanulmányutjáról, hol a pénzügyi helyzet vizsgálata céljából időzött. Hoover meghívójában kéri M. Baruchot, hogy tapasztalatairól szólnjon be neki és terjessze be egyben számára azokat az impressziókat is, amelyek alkalmasak lennének a pénzügyi helyzet megváltoztatására. A pénzügyi beszámotot nagy érdeklődéssel várják Amerika pénzügyi körében, tekintettel arra, hogy Baruch elismert finanszízesi, akinek többször sikerült immár óriási vállalatokat megmenteni pénzügyi politikájával. M. Baruch meghívásával egyidejűleg ugyancsak meghívást kapott Eugene Meyer a Federal Reserve Board igazgatója is, akivel Hoover külön beszélgetést kíván folytatni.

Lord Plumer héberül tanul

Plebejusi szemeim számára örökké vörös posztó volt a személyi hírek ezer, naponta megisméllődő, banalitásával teli rovata. Kit is érdekelhet különösebben az, hogy X főúr, vagy Y hatalmasság, melyik lábával kelt fel az ágyból, kit látott vendéggül és hány bakot lőtt. Már elmúltak azok az idők, midőn az emberek áhitattal nézték felső tízezrek minden mozdulatát, hogy egy-egy elcsúszt gesztust a maguk szürke polgári életébe átvihessenek. De az angol lapok konzervatívan megőrizték ezen szokást és a közönség elég smokk, hogy továbbra is megkülönböztetett tisztelettel szentelje idejét ezen rovat áhitatos átböngészésének. Angol magazinokban nem ritka eset, hogy oldalakon foglalkoznak azzal, hogy különböző hírességek miként fogják meg a tollat, hogy élkezés közben miként nyugtatják ujjukat a villájukon és a jámbor angolok, midőn vasárnap elolvasták a bibliát, áhitatukat továbbra is megőrizve, ezen magazinok reprodukcióival emelik a nap ájtatos hangulatát. Így történt meg az is, hogy a lapok világgá kürtölték, hogy az öreg High Commissioner, Palesztina volt főkormányzója héberül tanul.

Az első személyi hír, amely engem is megfogott, mert sokkal kevésbé szürke és kevésbé jelentéktelen, mint amennyinek az avatallan számára kinéz. Tudott dolog ugyanis, hogy az angol nem tanul nyelveket. Nem kell neki. A nagy birodalomban minden bennszülött rövidesen megtanulja a nyelvet és ha négeresen, hindusan és zulkafferosan beszél is, csak eléggé angolul beszél ahhoz, hogy a sápadtképi szigetlakó megérthessen belőle annyit, amennyit akar, viszont a többi, akármennyire ékeszőlőan monlja, amugysem érti meg.

De van rá eset, hogy tanul. Igen, tanul, ha így kívánja egy magasabb érdek, a brit birodalom minden párton és egyéneken felül álló hatalmi érdeke. Például a titokzatos Lawrence ezredes, aki hol a gyarmati légiók szürke parancsnoka, hol arabiai kereskedelmi ügynök, hol meg afgán ellenforradalmár, kitűnően tudja a nyelveket. Tud és tanul, akkor, amidőn azt akarja megérteni, amit a bennszülött nem akar megmondani, ha eredetiben akarja megismerni a tömeghangulatot, ha az újságok sorai között akar olvasni, ha tudni akarja amit nem akarnak tudomására hozni.

Pillanatnyilag sem akarom a kitűnő Lawrence ezredes az öreg tábornokhoz hasonlítani, sem az öreg Lord politikai képességeit tulbecsülni, mert az öreget néhány évi kormányzósága alatt, mindenki amolyan dobzse Lászlónak ismerte, aki egy-egy kihallgatásnál nem kockáztatott meg a maga részéről egy „yes“-nél többet, de nem egyszer még annyit sem. Élénk derűségre adott egy kihallgatása alkalmát, amelynek során egy nála megjelent előkelő arab küldöttséget székel sem kínált és a zsidók ellen irányuló panaszait még egy árva „yes“-re sem méltatta. Lehet, hogy ezen mély hallgatás mögött kitűnő politikai tehetség és egy vén róka körmönfont ravaszsága rejtezik, de lehet az ellenkezője is.

Most egyelőre tény az, hogy héberül tanul és hogy még egyszer visszatérünk a főkormányzóság magas tiszttségét és tény továbbá az, hogy még egy magas angol tisztviselő sem engedheti meg magának azt a fényűzést, hogy a saját agyával gondolkodjék. Erre teremtette az angol nemzet a Foreign Office-t és a gyarmatiügyi minisztériumot és így ha az öreg Lord Plumer héberül tanul, úgy van a dologban valami, mert ennek szükségét nem ő, hanem a Foreign Office sűtötte ki.

Én azonban sajnós a saját agyamra vagyok bizva és bár nem vagyok angol gyarmati tisztviselő, nem tudom kitalálni, hogy mi van dolgok mögött. De elég amit tudok. Elég tudnom, hogy az angolok felfedezték bennünket és foglalkoznak velünk, hogy érdemes a nyelvünket megtanulni és

Hackmayer

uri szabó Oradea
P. Reg. Maria 2.

Öltöny- és felöltő-szövetek nagy választékban, a legolcsóbb árban

soraink között olvasni kell. Ez nem szolgálkúség és én nem hatódok meg, de tudom, hogy ez jelent valamit. Meglátják kérem, hogy az bizonyos orientáció, irányít változtat és az angolok biztosítják majd nekünk azt a helyet, amely benünket Palesztinában megillet. Nem szerelemből, sem lelkiismereti furdalások hatása alatt, hanem azért, mert a magas politika így követeli. Az öreg Lord megtanul héberül, érdeklődni fog a héber irodalom és írók iránt, „rajongani“ fog a mozgalomért, nem mert ez a dolgok logikus menete, hanem azért, mert így írja elő a gyarmatiügyi minisztérium szolgálati utasítása.

Málta reng, Cyprus iázong, az arabok egy kissé megbizhatatlanok és így mi jövőnk divatba, röviden: Lord Plumer héberül tanul. Végre egy személyi hír, amely tanít és érdekes.

B. D.

Numeruszklauzusz a prágai főiskolákon

A prágai cseh és német főiskolákon a beiratkozásra jelentkezett külföldi zsidó hallgatóknak csak elenyésző kis részét vették fel. A prágai német egyetemen a mostani tanévre összesen csak 60 külföldi (érts alatta külföldi zsidó) diákot vettek fel — viszont a jelentkezők többségét főleg lenyelországi és romániai zsidó diákokat elutasították. Ugyanez a helyzet a prágai cseh egyetemen és ha lehet, még ennél is rosszabb a cseh technikai főiskolán, ahol külföldi zsidó diákokat szinte egyáltalán nem vesznek fel. A varsói cseh követség a vizumért jelentkező lengyelországi diákoknak, akik beiratkozás céljából kívántak Csehországba menni, a kormánya utasítása alapján tömegesen tagadta meg a vizumok kiadását. A prágai német egyetem a beiratkozások alkalmával a román középiskolai érettségi bizonyítványokat elégteleneknek nyilvánította az egyetemre való felvételre és ezzel lehetetlenné tette a nagy számban jelentkezett romániai, főleg zsidó diákok beiratkozását. A romániai parlamenti zsidó klub kérelemmel fordult a cseh parlament zsidó képviselőihez, hogy illetékes helyen interveniáljanak és hatálytalanítassák ezt az intézkedést, amelynek antiszemita jellege teljesen nyilvánvaló.

A charbini nagy zsidó hitközségre súlyos veszélyt jelent a kínai-japán konfliktus

Charbinból jött értesülés szerint, a kínai-japán konfliktus és a japán csapatoknak a várossal szembeni felvonulása, a charbini nagy zsidó hitközségre súlyos gondok elé állítja. A charbini zsidóság — tekintettel, hogy a város Wladivosztoktól elágazó transzszibériai vasutvonalknak a végállomása — remeg attól, hogy a zsidóellenes fehér-oroszok Charbinban, a volt cári rezsim tisztjeinek vezetése alatt, kik jetenleg a kínai hadseregben vezető szerepet visznek, pogromot fognak rendezni a zsidóság között. Másrészt könnyen megtörténhetik, hogy Oroszország, kinek ezen konfliktusban nagy érdekei vannak érintve, beavalkozik és ily módon Charbin a három nagyhatalom harcának színhelyévé válik.

Charbinban jelenleg egy nagy hitközség van, mely a folytonos odaözlés folytán nagyságban és jelentőségben emelkedett. A sok reakciós és a cárizmustól átitatott orosz lakói a városnak: zsidó gyűlölk. Amidőn a két évvel ezelőtti kina-orosz konfliktusnak vége volt és az orosz hadse-

reg, tisztviselőivel visszavonult, a hivatalos Tasznit szovjet-ügynökség közlése szerint sok zsidó család, a fehér-oroszok által beígért pogrom elől, a városból elmenekült. Charbin zsidósága állandó ritegésben élt, hogy Semenov pogrom-generális bevönul a városba és félt, hogy Denikin tábornok szárnysegéde Taschkeff, ki Déloroszországban számos pogromot rendezett és később a kínai hadsereg vezetését átvette, Charbint meg fogja szállni.

Az esetleges konfliktus a biro-bidschani kolonizációs munkát is érzékenyen befolyásolná, mivel ez Charbintól 350 km. nyire van.

Előlegezzük a bizalmat!?

November 1 én a váradi vasgárda kisdéd csapata gyűlést akart tartani a tüzoltó lak-tanyában. Dicséretes előrelátással a gyűlés megtartását megakadályozták a nagyvárad rendőrség részéről. Amellett Ghika és Ránzescu prefektus urak, akik Bukarestbe utaztak elulazásuk előtt újból biztosították a város közönségét, hogy semmi esetre sem fogják megtartani a 12 ére hirdetett gyűlést. Mi előlegezzük a bizalmat Nagyvárad közigazgatási hatóságainak, rendőrségének és a kormány exponensének és hisszük azt, hogy valóban nem lesz semmi rendbontás a városban.

Mi előlegezzük a bizalmat. Reméljük és hisszük, hogy nem fogunk csalódn.

A német bíróság szerint a Talmud és Schulchanaruch nem vallási könyvek

A nürnbergi esküdtszék a napokban tartotta Karl Holz, a „Der Stürmer“ antiszemita lap főszerkesztőjének tárgyalását, amelyen Holz vallásgyalázás vétké miatt állott a bíróság előtt. A gyalázást természetesen a zsidó vallás ellen követte el. — Cikkét irt lapjában egy berlini orvosról, ki a rendelőjében egy keresztény leányt elvéreztetett és utána a holttestét a szenes pincében rejtette el. Karl Holz-nak azonban ez alkalommal nem az orvos ellen volt kifogása és nem is a büntett miatt irta meg gyalázó cikkei, hanem a zsidó vallás iránt érzelt mérhetetlen gyűlöletéből. Az idézett cikkében ugyanis a zsidó vallás ellen minősítellen támadást intéz és természetesen tartja, hogy a zsidók ilyen büntettekét hajtának végre, hiszen ezeknek szellemét a Talmudból és Schulchanaruchból merítik. A tárgyaláson megjelentek az összes keresztény „talmudkutatók“ és természetesen Karl Holz védelmét látták el a szakértői véleményezésük alkalmával. Mondanunk sem kell, hogy az esküdteknek megfogalmazott kérdések olyan klaszikusan voltak felállítva, hogy a felmentés biztosítva volt. Karl Holz-ot jogerősen felmentették.

Ezzel szemben érdekes véleményt jut-tatott kifejezésre a bíróság indokolásában. Véleménye, illetve határozata értelmében a Talmud és Schulchanaruch nem vallási könyvek és így Karl Holz és bárki, aki ezekről akár lesújtó kritikát is mond, nem követ el vallásgyalázást. A terep szabadon áll. A zsidóság szent könyvei kiszolgáltatva a becstelen tájékozásoknak. Lehet annyit és annyiszor gyalázni, amikor csak jól esik. Ne csodálkozzanak ezek után a németek, ha a világon olyan kevés igaz barátja lenek, amikor nekik volna szükségük segítő kézre. A keresztény egyház is, amely papi szemináriumaiban szentígeként tanítja növendékeinek a Talmud és Schulchanaruch tanait felháborodással kell lássa a vallásgyalázásnak ilyen hivatalos birói székéből elhangzó újabb formáját.

LEGSZEBBEN FEST

(Royal kávéházzal szemben)
Mézáros-ucca 4.

I. V. O.

LEGSZEBBEN TISZTIT

Uri-ucca 34.
Telefon 8-53.

És az a Héjjas?

Előzmény: Tabéry Géza, az ismert író, nyílt levelet írt dr. Bary Zoltán budapesti ügyészhez, aki az ismert pékinas ügyben a felakasztás mellett nyilatkozott. Dr. Bary válaszolt, mely egy nagyváradi lapban megjelent és ehhez fűzünk reflexiókat.

Hagyjuk az ügy lényegét. Tabéry Géza hibáztatta az ügyészt, amiért az egy gondolatlan gaztettért halált kért. Dr. Bary válaszában nagyon helyes az az álláspont, amikor azt mondja, hogy mint ügyész, ő kötelességét teljesíti, mikor halált kér. Ezért ügyész ő. Nagyon igaza van. Viszont érdekes az, hogy azt a félreérthetetlen célzást, melyet Tabéry a kommün védelmében a Tiszánál eslelt Bary fiúról mond, aki egy váradi temetőben nyugszik, furcsán akarja elűzni az ügyész. Nem szabad elfelejtenünk semmiesetre sem, hogy dr. Bary apja volt az a híres dr. Bary József ügyész, később váradi törvényszéki elnök, aki a tiszaezlári perben nagy szerepet játszott, akiről annyit írt Eötvös Károly a nagy perben. Egy kis antiszemita veletlenség felfedezhető a fiunál is, aki mellesleg megjegyezve, egy váradi zsidó leányt vett feleségül, de kitél később elvált.

Nem akarunk elkalandozni mondani-valónktól. Ott hagytuk el, hogy az egyik Bary fiu meghalt, mint kommunista. És erre azt írja az ügyész ur: „A váradi sírok. Azt kár volt megbolygatni. Az a magyar föld védelmében elpusztult fiatal élet, talán mégsem hasonlítható össze egy közönséges gonosztevő fiatal életével, csak azért, mert mind a kettő idő előtt, korán fejeződött be? Nem kedves barátom. Te nem ismerted annak a fiatal embernek az életét, aki ott pihen a váradi-olaszi temetőben. Ha ismerted volna, akkor nem tetted volna meg ezt a nagyon szerencsétlen ösz-

szehasonlítást s nem beszélne úgy róla, mint aki ép úgy beleesett egy fertőző szellemáradatba (hozzáteszed, igaz, hogy politikai) mint — szerinted — a bankrabló péklegény s vörös kokárdával fanatizálva halt meg a Tiszánál. De ezt az ő fanatizmusát, a legtisztább és legcsodálatosabb idealizmus, igazi emberszeretet, a két esztendő leírhatatlan harctéri szenvedésekben megfeszített léleknek a társadalom égbekiáltó igazságtalanságai felett jogos lázadás és izzó hazaszeretet táplálta. Nem a testvér elfogultsága, kegyeletérzése mondja ezt, kedves barátom, kérdezd meg azokat, akik őt igazán és egészen közelről ismerték, öcsém barátait Budapesten és Váradon? Bizonyára ismered biharmegyei földinknek, kiváló magyar író-társadnak, nekem ugyancsak régi, kedves jó barátomnak: Zilahy Lajosnak legutóbbi regényét: „A szökevény!” — Ennek a regénynek főalakjában becsületes bátorsággal mutatott rá az író, hogy a vörös kokárda viseléséhez sem kellett „megferőzött lélek”. Becsületes, ideális, tiszta lelkek is viselték, akiknek még volt hitük az emberiségben. A váradi sírban pihenő fiatal ember életére — kedves barátom — és minden tetteire csak büszke lehet a társadalmi rend védelmét szolgáló kir. ügyész testvér is!”

Mily érdekes ez a beállítás viszont, mely ily lelkes hang után, azt írja dr. Bary

ügyész ur, hogy akkor nem háborodott fel egy a magyar közvélemény, amikor Cserny József, Korvin Klein Ottók, bírói eljárás nélkül küldöttek halálba ártatlan embereket.

Tetszik ezt érteni? Ha egy Bary kommunista, akkor őt tiszta idealizmus hevítette. Ha ő meghalt egy eszméért, akkor őt tiszta idealizmus hevítette a Tisza partjára. Hazaszeretet. Lelkesedés. De az a Korvin Klein, meg társai, azok gazemberek, mert minden indok nélkül küldték halálba az embereket.

És az a Héjjas? És az az Osztenburg, Prónay és társai, akik megrendezték Siófokot, Orgoványt és a pesti rémséges éjszakákat, a Somogyi és Bacsó esetet, akik raboltak és statáriumot hirdettek egy terror érdekében, azokat vajjon miért nem említi dr. Bary ügyész ur. Az ő megboldogult öccse idealista volt. Elhisszük. De (nagyon távol állunk ugyan a kommunista ideológiától), ha a Bary-fiu idealista volt, akkor előlegezzük ezt a többieknek is, kik közül bizony számosan otthagyták a fogukat, az eszme védelmében. Ha pedig nem joga Szamuellinek és társainak bírói eljárás nélkül itélkezni, épen ugy nem volt joga Héjjas Ivánnak és számos társának sokszáz zsidót a másvilágra küldeni.

Dr. Bary Zoltán budapesti ügyész ur nem tagadja meg atyai mulját. Ismételjük, hogy jelen szereplését, ellentétben a Tabéry felfogásával, természetesnek tartjuk. Azért ügyész, hogy vádoljon! De akkor is csak Ondit, a rabló péklegényt és nem azokat, akik öccsével együtt a jövő társadalom tésztáját dagasztották, joggal vagy jogtalanul, több kevesebb szerencsével. Ha volt vörös juszticmord, akkor ismerje el az ügyész ur és az egész uralkodó magyar közvélemény,

Előbb vagy utóbb mindenki
meggyőződik arról, hogy

illatszereket legmegbízhatóbban és legolcsóbban
Gyarmati illatszertárban vásárolhat

MATELE

Írta SALOM ASCH

I.

Mateleval együtt jártunk a cheiderba Jochananhoz, a talmud-tanítóhoz.

Matele gyermekkorától fogva szomorú, melázó természetű volt. Gyakran megállott és bámészan körülnézett, bámult és maga sem tudta, hogy mit. Mindig hallani vélt valamit, de hogy mit, azzal ő maga sem volt tisztában.

Az iskolában mi, gyerekek, egy nagy kerek asztal körül ültünk és úgy tanultunk.

A tanító fel-alá járt és óvatosan figyelt, hogy félre ne tekintsünk a nagy könyvből.

— Matele — kérdé gyakran a tanító hirtelen tanítás közben — Matele, hol tartunk?

Matele, mintha álomból ébredne, örömtől villamló szemekkel kiáltott az égre mutatva:

„Nini, nézzétek csak, madárkák repülnek, lakodalmat tartanak... Az a kettő, amely elől repül, a vőlegény és menyasszony, a többiek bizonyára a násznagyok, meg a muzsikások...”

Ennek hallatára nagy kacajra fakadtunk; mi komoly, nehéz talmudi fejtegetéseken törtük a fejünket, ő meg madarakról, lakodalmáról álmodozik.

Matele gyakran kilopódzott az iskolából és naphosszat elbarangolt a város alatt elterülő erdőben. A fák között kóborolt és önmagával beszélgetett, vagy leült a folyó partján emelkedő dombocskára és a vízbe bámult. Az égre meresztette szemét és elmerült a szürke felhők nézésébe, amint foszladoznak, amint tovarepülnek — mintha óhajtaná, mintha kérne valamit a nagy

egektől — és hirtelen elszomorodott...

Matelenek úgy tetszett, hogy minden szomorú, Istennek minden teremtménye, minden alkotása komoly és szomorú. Minden sir halkán, de senki sem hallja, senki sem érti. Szomorúan néznek le az egek a magasból, szomorúan bucsuznak a napnak utolsó sugarai a fák lombzatáról és szomorúan hajlongnak a fák és a galyak. Az egész mindenség valami édes szomorúsággal van bevonva. És ő ezt átgondolva, hirtelen ellágyul, sirásra fakad és könnyek peregnek halovány orcáján.

Éjjel, ha a holdat látta ragyogni, azt képzelte, hogy a hold bujdosít játszik vele. Egy felhő alá lopózik és elbuvik, elrejtőzik előle, hogy rá ne találjon; keresztülhasítja a felhőt és pajkosan integet neki, egy csillagot ragad a kezébe és ledobja neki — és ő kinyitja a markát, mintha megakarná kapni.

Szombati alkonyat. A csillagok még nem mutatkoznak, a szobában még nincs világ gyújtva. Sötét van. A falakon és a plafonon hosszú, rémes árnyak lebegnek. Matele az ablaknál áll és a fák tetejét nézegeti, amelyek halványan látszanak ki a szürke homályból, mely az erdőt betakarja. Anyja egyik szegletben ül és a szombati bucsuztatót mormolgalja. Matele bensejében hirtelen valami történik. Erősen elvörösödik. El akarta üzni vágyát, de nem bírja, Szive valamit óhajt, sóvárog valami után, nem tudja magát fékezni. Meg muszáj mondania. Anyjához lép. Szive hangosan dobog, szemei fénylenek. Szégyelli magát. Anyja bizonyára ki fogja nevetni — gondolja magában — de mindegy: „Anyám — szólal meg halk, szégyenlős hangon — anyám,

kérlek, ne haragudj... ki ne ne vess...”
És elhallgat.

— Mit akarsz, gyermekem? — kérdi az anyja szeretettel.

Ez a becéző meleg hang még jobban fokozza vágyát.

— Anyám — mondja a gyerek nagyon halkán, de mindjárt meg is bánja szándékát — anyám, én meg akarlak csókolni!

— Ugyan bolondka, ugyan, nem illik az már az ilyen nagy fiuhoz!

— Nem anyám, nem foglak többet — mondotta Matele megszegegyenülve és könny szökött a szemébe. — De kérlek, ne mond el senkinek. És Matele magában azt gondolta: „Hát mit tegyek, ha ily nagyok gonosz hajlamaim...”

— Eredj inkább imádkozni — szólalt meg újra az anyja — és imádkozz áhitattal.

És Matele elment imádkozni, áhitattal imádkozott és kérte a jó Isten, gyöngítse meg bűnös vágyait...

Matele árva gyerek volt. Az apja jó néhány éve, hogy meghalt. Ez volt a szerencséje, ez mentette meg a sok veréstől, ennek a révén menekült meg a tanító súlyos kezétől és ezáltal szabadult meg a mi csufolódásainktól — halott apja van, védelmére kel...

Tisebovkor ő volt a vezetőnk a temetőben. Ugy kalauzolt bennünket, mint valami fejedelem a birtokain; hisz ő otthon volt, ismerős: az apja feküdt ott.

Matele anyja, a fekete Chave — így nevezték — magas, sovány, megnyúlt, viasz-sárga arcú asszony volt, orcája ráncos, beesett, ajka száraz, kicserepesedett, nyaka fekete, vastag, kék erekkel.

Foglalkozására nézve piaci kofa volt. Kereskedett baromfiakkal, tojással, vajjal.

hogy volt hajmeresztő fehérterror is. Melynek folytonosságát jelentette most is az a státérium, melyet a biatorbágyi ijedtség csalt elő, nem szűnt meg akkor sem, mikor már Matuska elfogatása után kitűnt, hogy azt nem társadalomromboló erők idézték fel. Ha ügyész dr. Bary ur, akkor vádoljon mást is. Vádolja például azt a rendszert és azt a kurzust, mely a nyomorgó millióknak érdekében semmit sem tesz. Mert a rendszer a hibás. Az a magyarországi rendszer, mely dzsentri hányavetiséggel, urhatnámsággal épen úgy elherdálta az utóbbi tíz évben ennek a szerencsétlen országnak pénzét, hogy elcigányozta és elherdálta a maga kuriát is. Azaz atyámbátyámos virsfaft nem is vezethetett másra. Az vitte államcsőd szélére Magyarországot és az juttatta az éhező, kivért, nyomorult lumpenproletár Ondit az akasztófára. Nem az ügyész a hibás. Ő kötelességét teljesítette. De hol van a nagyhatalmu ügyész, aki nem vádolna egyes embert, hanem azt a rendszert, melynek csak egyik láncszeme dr. Bary Zoltán, a pesti ügyész ur is.

**Padlólakkok,
poloskairtók,
háztartási cikkek**
mosó- és pipere-árak, kefe- és vegyárak
legolcsóbb beszerzési forrásai

Pontos és figyelmes kiszolgálás! — Szombat és ünnepnapon zárva!

Fülöp Ede
ORADEA, Zöldfa ucca 14.

Milliók egy miatt: rabszolga sóhaj.
Milliót száz lejjért: zsidó sorsjegy-óhaj!

A máramarosszigeti zsidó gazdasági konferencia

A napokban ül össze Máramarosszigeten egy, az erdélyi zsidó vezetők által összehívott konferencia, mely főképen általában az erdélyi zsidóságnak leromlott gazdasági helyzetével fog behatóan foglalkozni és főképen a máramarosi zsidóság feneketlen nyomorával, mely már régen megoldásra vár. Már harminc esztendővel ezelőtt is, a régi boldog és konszolidált békevilágban is, amikor a régi Magyarország zsidósága kulturális és gazdasági téren boldogan alkotott és gyarapodott, a máramarosi zsidóság akkor is nyomorban volt. A terméketlen föld tette-e, a kulturális visszamaradottság, vagy az állandó beszivárgás Galiciából? Nem tudjuk és most nem is érünk rá, hogy kutassuk. Jelenleg arról van szó, hogy *rendkívül nagy a nyomor ott a havasok aljában. Szegény, nagyon szegény az ottani zsidóság és tehetetlenül vergődik abban a gazdasági nyomorúságban, ahova nem nyúl é-te egy kisujjal sem az állam hatalom, mely segíteni tud a mócokon, segíteni tud a többi országrészek nyomorultjain, csak a máramarosi zsidóknak nem jut arra, hogy valaha is érezzék az állam védő és támogató kezét.*

Az egész erdélyi zsidóság folyton lefelé halad a megélhetés standard lépcsőfokain, de még az általános és nagy gazdasági depresszióban is kimagaslik a szigeti és környéki zsidóság sanyaru helyzete. Épen ezért kétszeres örömmel kell üdvözlöjünk a kezdeményezést, melyet alig néhány nap mulva megtartandó érte-

Ha kellemesen és szagtalanul akar borotválkozni, akkor csakis „MIRJAM” késnélküli borotváló-porot használjon, mert ma már ezen borotváló-por úgy van preparálva, hogy a legérzékenyebb arcot sem sérti. Megrendelhető: **SPITZ SÁMUEL** festékkereskedőnél. Care-Marii. Kérjen árajánlatot.

kezet fog a megvalósulás útjára vezetni. Nehéz probléma és ami a legnehezebb benne, hogy pénz kellene hozzá, amiből sajnos, az egész világon oly kevés van. És főképen kevés van a romániai zsidóságnak, mely maga is egyenként érzi, hogy mennyire megnehezült az idők járása mindnyájunk felett.

Lapunk több cikket kapott és hozzájárulást ez ügyben. Valamennyi sürgeti a megoldást és örömmel látja, hogy végre a zsidóság vezetőférfiai is érzik, hogy tenni kell valamit. És ha mi nem, akkor ki és ha most nem, akkor mikor? Kiemelkedik a beérkezett hozzászólásokból a Halpert Leib Ben borsai zsidótestvér levele, aki hosszabban kifejti, hogy mennyire áhítozik a sokat szenvedett borsai zsidóság, hogy Palesztinába mehessen. Leírja, hogy öreg emberek, kik mögött egy átkinlódot élet áll, hajlandók azonnal kimenni Palesztinába, hogy ott az ősi földön dolgozhassanak. De fiatalok, javakorabeliek is jelentkeznek és bizony-bizony nagy esemény vola, ha sikerülne módot találni arra, hogy a szakértők által olyannyira emigációra alkalmas emberanyagból, mint a máramarosi zsidóság, valóban ki lehetne néhány ezret telepíteni. A többi ittmaradtakra pedig találjunk valami megoldást, mert érezzük, hogy ebben a nyomorúságban segítenünk kell egymáson.

Pontos címre ügyelni!

Kizárólag Zöldfa-uccán!

A Zöldfa-uccai DERBY cipőüzlet készletét minden elfogadható eddig soha nem létező áron elárusítjuk

Ragadja meg e ritka kedvező alkalmat.

Elárusításunk csak néhány napig tart!

Egész nap kinlódot, fagyoskodott, öltözéke rongyos, tápláléka száraz kenyér volt és robotolt, mint egy barom.

Az ő egész mindensége, minden földi java Matele volt. Pontosan fizette érte a tandíjat, gondoskodott róla, hogy meglegyen az ő kaftánkája, csizmája és télen meleg sapkája, nehogy — Isten őrizz — megtaláljon hűlni.

Szombaton délután, a jóleső szombati szenderegés után, magára vetette ünneplő nagykendőjét, az uj fejkötőjét és Matelet kézenfogva a dajenhoz vezette, hogy vizsgáztassa.

Midőn aztán hallotta Matele okos feleleteit, büszke, szinte gőgös öröm sugárzott ki szemeiből. Ilyenkor a világot kicsinynek alacsonynak találta. Az ő hétköznapias szürke élete hirtelen világos és fényes lett. Chave szerette volna ilyenkor Matelenak minden egyes porcikáját össze-vissza csókolni. Da azért nem tette, mert hiszen nem illik egy felnőtt fiut csókolni...

És midőn Matele tizenkét évét betöltötte, még nagyobb árva lett.

Egy hideg téli napon, midőn a fekete Chave a városból hazament, valami borzasztó fagyos hidegség járta át összes tagjait, valami szokatlan kimerültség, bágyadság velt rajta erőt. Matelet elküldte nagynénjéért. A néni eljött, a rozoga kályhában tüzet rakott, a szoba megtelt füsttel. És néhány nap mulva, midőn utolsó vánkosa és fülbevalója — melyet a „megboldogultól” menyasszonyi ajándéku kapott — is zálogba vándorolt, egy szürke, bús téli napon a halottak hónapja költözött. És Matele újból árva lett.

A zsidók Matelet pártfogásukba vették, gondoskodtak róla, a város tehetősebb

zsidóinál „napokat” szereztek neki, ő pedig a béthámidrásban ült és tanult. Anyja kis szegénységét eladták és a pénzt egy megbízható embernél elhelyezték.

Az egész város megvolt vele elégedve. Csendes, jóra való, szelid gyerek volt, csak állandóan bámult, mélézolt. Alkonyatkor, midőn a nap leszállott megállott és bámult, kezét hirtelen felemelte és ujját nyugat felé irányítva, elragadtatva szokott az arramenőkhöz felkiáltani: „Mily szép ott! Oh, mily szép ott!”

Ezért aztán kikacagták, a gyerekek az orrát fricskázták, télen meg hólabdát hajgáltak fejéhez.

Már azóta bizonyára vőlegény is lenne, a nagynénje már tollat és ágyneműt is gyűjtött számára — ha az a szomorú eset reb Majse Chájemnal meg nem történt volna vele.

...

Reb Majse Chajem vallásos, de gyenge, beteges ember, évek óta nyomja az ágyat és felesége keresetéből él. Egy leánykája is volt, Rejzelének hívták. Kék szemű és hosszú barna hajja.

Matele gyakran bejárogatott reb Majse Chájemhez. Látogatásainak nem volt semmi különösebb célja, csupáncsak bement, egyszer-másszor ki is szolgált. De valójában az ő bejárogatásának semmiféle mellékoka nem volt. Ő, már mint Reizele, előtte nem számított, ránézve Reizele egy teljesen közömbös lény volt.

Csupáncsak azt szerette, ha a kemence melletti szegletben találta őt ülni, ami egy vörös függönnyel volt eltakarva, ottan, ahova ő szegyenkezve veti gyakran tekintetét, ottan, ahonnan Reizele pillantásai lopóznak vissza őhozzá.

És az ő pillantásai oly jelentősek, úgy tetszik, mintha beszélnének, barátságosak, kedvesek, résztvevők. Szemei pedig olyan szendén néznek...

Valahányszor látja őket, elkomolyodik, jóvá és könyörületesé válik, szíve elfacsarodik. Sirni szeretne...

Ugy tetszik neki, mintha nézése nem volna idegen előtte. Ő már látott valaha ilyen jóságos szemeket. Igen, már látott. De már régen, nagyon régen nem látja őket...

Ezek a szemek eltűntek...Az anyja halála óta tűntek el...

Igen, csak anyja egyedül nézett így. És ő is így néz...Tekintete, mintha megszólalna: „Matele, miért vagy olyan szomorú? Hogy vagy, Matele? Egészséges vagy?” — kérdik szemei melegséggel, szeretettel.

És ő akar valamit. Hirtelen elvörösödik, fél, hogy leolvassák gondolatát az arcáról.

Csak egy szót szeretne neki mondani: „Reizele”. Csupán ezt az egy szót: rá se nézne. Mert akkor nem tudna ránézni, nem tudná ráemelni szemeit...

Midőn a reb Majse ágyánál üldögél és lopva a szegletbe pislogat, úgy érzi, hogy valami édes remegés vesz rajta erőt, valami mámorító félelem.

Ha pedig ő visszanéz, akkor úgy érzi, mintha valami különös melegség járná át a szívét, valami kellemes édességet érez, amit ő nem tud kifejezni...

És ilyenkor nem meri felemelni szemeit, nehogy tekintetük találkozzék...

(Folyt. köv.)

HIREK

A „Népünk“ cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5692

Péntek, Marchesvan 26, november 6.
Szombat, Marchesvan 27, november 7.

Heti szidra: ה'י שררה

Heti háftóra: ה'מלך דוד

Roschodes bents.

Kedden és szerdán nov. 10., 11-én ד'ש חדש

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 4.50
gyertyagyújtás 5.00
Istenisztelet kezdete 5.10
Szombat befejezése 6.05

ELŐFIZETŐINKHEZ azon sürgős kérelmünkkel fordulunk, hogy az ó-év hátralékos előfizetési összegeit okvetlenül kifizelni sziveskedjenek. Támogassanak és segítsenek bennünket, amilyen gyorsan csak módjukban áll. Mindenki küldje be postautalványon az esedékes összegeket és így megtakarítja számunkra a külön bélyeg költségeit. Elvárjuk azonnali intézkedéseiket előfizetéseik beküldését illetőleg és kérjük Önöket, tegyék ezt meg sürgősen, azonnal, haladéktalanul!

Frankl Adolf váradi látogatása

Olvasóink bizonyára emlékezni fognak arra a nagy nyilatkozatra, melyet Frankl Adolf adott lapunk felelős szerkesztőjének, még ez év tavaszán tett budapesti látogatása alkalmából. Frankl Adolf, aki a magyar ortodoxia vezére, az ottani központi iroda elnöke és a főrendiházban képviseli az orth. magyar zsidóságot, akkoriban megemlítette, hogy nagyon vágyódik Nagyváradra, hol kora ifjúságát töltötte, hol kedveseinek sírjai várják, s amelyeket már husz esztendeje nem látogatott meg.

Néhány nappal ezelőtt eleget tett szive vágyának és két napra eljött kedves városába, hogy meglátogassa rokonait, tisztelőit és a régi velencei temetőt. Meglátogatuk nagyváradi tartózkodásakor és elmondta, hogy örvend annak, hogy azt, amire oly régen vágyott, most meg is valósította. Az ősz zsidó vezér tisztára magánjellegű látogatása folytán nem akart nyilatkozni, sem a magyar zsidóság, sem az erdélyi zsidóság aktuális problémáiról. Csak annyit mondott, hogy a zsidóság gazdasági helyzetét nagyon szomorúnak látja, érzi, hogy mennyire küzd és vívódik az élet ezernyi nehézségeivel.

Frankl Adolf váradi tartózkodása alatt meglátogatta a wizensitzi rabbit, a nagyváradi főrabbit és még számos rokonát és ismerősét. A két napot rokonának, ifj. Ullmann Józsefnek vendégszerető házában töltötte.

— **A Mizráchi Világszervezet nyilatkozata a német mizráchi kilépéséről.** A Mizráchi Világszervezet jeruzsálemi központi végrehajtó irodája nyilatkozott és kommunikált tett közzé a németországi Mizráchi szervezetnek a világszervezetből való kilépése kapcsán. A nyilatkozat a német álláspontot veszedelmesen károsnak tartja, amely alkalmas arra, hogy az orthodox zsidóság egységfrontját megtörje és a bomlasztó magvakat elvesse a Mizráchi Világszervezetben. A jeruzsálemi központi vezetőségének az az álláspontja,

GROSZ DÁVID

s z a l m a k a l a p g y á r

Satu-Mare, Str. Petru Rareș 35/37

Mindentéle kalapgyártáshoz szükséges fonatok és nyersanyagok raktára 50-22

VÉGH

ruhafestésben és vegytisztításban
vezet
árai legolcsóbbak

Bémer-tér 2.

Telefon 2-17

Liliom-uca 5.

hogy a Világszervezet Németországban az elszakadt mizráchi frakció mellé beszervezi a központi szervezethez tartozó organizációját is. A harc e pillanatban még a legélebbben folyik és a vége bármelyik frakció javára dől is el, az orthodox zsidóság sokat veszít általa.

— **Dr. Kecskeméti Lipót főrabbi gyászja.** Fájdalmas veszteség érte a pesti izr. hitközséget. Dr. Kecskeméti Adolf, a hitközség elöljárója 64 éves korában elhunyt. Dr. Kecskeméti Adolf, aki mint ügyvéd a jogászvilág egyik tekintélyes tényezője volt és élénk szerepet vitt a magyar főváros közéletében is, csaknem egy évtizede foglalt helyet a pesti izr. hitközség elöljáróságában és mint ilyen a vallásoktatási ügyosztálynak volt vezetője, kiváló érdemeket szerezve reszortjának irányításában. Fián és leányán kívül fivére, dr. Kecskeméti Lipót nagyváradi és dr. Kecskeméti Ármin makói főrabbi, dr. Kecskeméti Vilmos szerkesztő, dr. Hevesi Simon pesti vezető főrabbi családja és előkelő, kiterjedt rokonság gyászolja. A tudós váradi főrabbinak és a gyászoló családnak ez uton is kifejezzük reszvéstünket.

Bársonyban exkluzív mintákkal a MARADÉK-ÁRUHÁZ vezet. Kabátbársony és montirozó bársony érkezett. Mintásbársony 78 lei. Rimanóczy-uca 1.

— **Az angol választások eredménye.** Az elmúlt héten zajlottak le az egész világ közvéleményének feszült érdeklődése mellett az angol parlamenti választások. A különböző pártok listáin ez alkalommal nem kevesebb, mint 32 zsidó jelölt szerepelt. A jelöltek között volt Sir Herbert Samuel volt palesztinai kormányzó is, aki Darven kerületben óriási fölénnyel győzött. Zsidó jelöltek voltak a konzervatív pártban, a munkáspártban, a liberálistpártban. A kommunista jelöltek között nincsen zsidó. A londoni zsidó negyedben Whitechapel (olv. Vajtcsepl) kerületben 2 zsidó küzdött, az egyik liberális, a másik a munkáspárt baloldali frakciójához tartozik és foglalkozás szerint — boxbajnok. Az angol konzervatívok fényes győzelme kétségtelenül változást fog hozni az eddigi palesztina politikában is. Különösen a védővámok leszorítását várják a palesztinai ipari körökben, minthogy az eddigi vámkorlátok teljesen megbénították Palesztina ipari exportját. A választások alkalmával a palesztinai eszme lelkes pártfogói mind bekerültek a parlamentbe, így Baldwin, Herbert Samuel, Thomas, Sasson, Lady Astor, Chamberlein és Amery. Mig Lord Passfield választókerületében megbukott az ellenjelölttel szemben.

Kabátszövet, bélés selyem, fehér, fekete valerin legolcsóbb a MARADÉK-ÁRUHÁZBAN, Royal mellett.

— **A szatmári Rejtett Betegek Egyesülete** vasárnap délután impozáns és bensőséges keretek között tartotta meg közgyűlését. Dr. Stern Mór őszinte szívből jövő elismerő szavakkal üdözött Frischmann Miksáné elnöknő emlékének, aki alapítója és haláláig lelkes gondviselője volt az egyesületnek. Frischman Henrik meghatóttan tolmácsolta édesanyja utolsó kívánságát a vezetőség megválasztására vonatkozólag. A közgyűlés egyhangulag megválasztotta az új elnököt Kaufman Dávidné és társelnököt, Dr. Stern Mórét. Kaufmann Dávidné megköszönte a bizalmat és ígéretet tett, hogy minden igyekezetével azon lesz, hogy Frischmann Miksáné áldásos nyomdokain haladjon az egyesület.

— **Frigyes császár az antiszemitizmust gyalázatos tettnek minősítette.** Berlinből jelentik. Dr. Ernst Feder zsidó újságíró érdekes kijelentéseket közöl Frigyes császártól, aki többek között 1879-ben, trónörökös korában Olaszországból való visszatérte alkalmából nyilatkozott az antiszemitizmusról, mint Németország egyik legfőbb és legveszedelmesebb problémájáról. — „Külföldi utaim alkalmával, mindig szégyenkezniem kell a hazámban folyó antiszemita kilengések és brutalitások miatt. Ma sem tudom magamnak megmagyarázni, hogy felnőtt emberek, akik a magas szellemi színvonalon állanak, hogyan tudnak az antiszemita agitációig süllyedni. Ki kell jelentenem és nyomatékosan hangsúlyozom, hogy az egész antiszemita mozgalom és annak minden követője gyalázatos módon csufotják meg a kulturális haladás minden vívmányát“.

— **Kezdődő érzelmeszesedésnél** a természetes „Ferenc József“ keserűvíz úgy az alhasi pangást, mint a renyhe emésztést megszünteti és a magas vérnyomást leszállítja. A gyakorlati orvostudomány vezérei a Ferenc József vizet azért becsülik olyan nagyra, mert ez gyorsan és enyhe módon szabályozza a szervezetre annyira fontos gyomor- és bélműködést. A „Ferenc József“ keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

44

Őszi takarításra

festék-, lack- és kefeárut
előnyös árban csak

STERN S. ENDRE

kefegyáros és festéknagykereskedőnél szerezhető be

Strada Nicolae Iorga (Zöldfa-uca) 10
Telefon 378

Téli szörme

különlegességeim
megérkeztek, azokat **legolcsóbb**
árban bocsátom a nagyrebecsült
vevőközönség rendelkezésére
Szíves pártfogást kér

RUBIN szűcs és szörmeüzlet
ORADEA, ZÖLDFÁ-UCCA 6

A legszebb

zománccfényű gallérokat tisztítja a

Klein gőzmosóda

Str. Vlahuța 4 Szent János uca

A paptamási

„LITHYNIA“

ásványvíz a legjobb üdítővíz, úgy magában, mint
borral, vagy gyümölcszörppel vegyítve

KAPHATÓ MINDENÜTT!

Friss töltésű Málnási Mária, Málnási
Siculia, Románszentgyörgyi Hebe és
Máriavölgyi vizek érkeztek

„LITHYNIA“ Központi Egyedárusága, Oradea
Str. Nicu Filipescu (Szarvas-sor) 23
Telefon 1-76

Legolcsóbban vásárolhat KALAPOKAT és egyéb férfi divatárut **HOLLÓS-nál** Oradea, Bulev. Regele Ferdinand 3.

Tovább folynak az anti- szemita mesék Matuska zsidókkal való kapcsola- tairól

Annak dacára, hogy a nyomozás a legnagyobb határozottsággal megállapította már, hogy Matuska a jüteborgi, biatorbágyi valamint az összes többi merényleteit egymaga követte el, minden büntárs segítsége nélkül, az antiszemita lapok továbbra is élénken színezett meséket közölnek Matuska zsidó büntársairól. A nyomozás azt is megállapította, hogy Matuska Szilveszter a fehérterror idején a Héjjas különítmény leghasználatosabb tagja volt, annak a különítménynek, amely egymaga több száz zsidó életét oltotta ki. Matuskának tehát a zsidókkal való viszonyáról ez a szereplése mond legtöbbit. Az antiszemita lapok azonban hasábokat közölnek Einstein professzor asszisztensének dr. Gustav Bergmann-nak a Matuska ügyben való szerepléséről és megállapítják, hogy Bergmann készítette és bocsátotta rendelkezésére Matuskának a szükséges robbantó anyagokat. Dr. Bergmann a napokban nyilatkozott a zsidó újságíróknak és kijelentette, hogy máris folyamatba tette azon lapokkal szemben az eljárást, amelyek a nyomozás kétségtelen eredményei dacára, meghurcolják nevét a közvélemény előtt. Matuska különben jól érzi magát és állandóan imádkozik.

A palesztinai lázas építkezés nyomán új városrészek és munkáskolóniák nőnek

A font esésével lehet talán kapcsolatba hozni azt a lázas építők munkát, mely az utóbbi időben a palesztinai építőmunka terén történik. Az elektrolizálás és vízvezeték ellátás mellett, egészen új városrészek munkálataihoz fogtak a Keren Kajemeth területein és az épületek máról-holnapra bujnak ki a puszta talajból. Haifa alatt most kezdtek meg egy munkásnegyed építésének munkálatait, ahol a kész tervek szerint 180 modernül felszerelt lakást építenek fel. Az egyes lakásck önköltségi ára 140—150 fontba fog kerülni. Tel-Avivból ugyancsak lázas építkezésekről jönnek jelentések. A kisebb házakon kívül, amelyek a negyedekben épülnek, a város központjában két, három, sőt négyemeletes épületek egész során dolgoznak. Így nagy építkezések folynak a Balfour és a Rám-bám uccákban, a törvényszék mellett az Allenby uton a Tschlewow-, Bialik- és Borochow uccákban, valamint a Herzl uton. Új nagyszabású gyárépületeket emel a Lodzia textilgyár és új székházat az Angol-Palesztina Bank.

— **A bolgár kormány támogatja a zsidó iskolákat.** Szófia. Az új bolgár pénzügyminiszter fogadta a zsidó hitközségek központi szervezetének delegációját, akik a zsidó iskolák szomorú helyzetét tárták fel a miniszter előtt. A pénzügyminiszter megdöbbenve hallgatta végig a delegáció beszámolóját és azonnal intézkedett, hogy a zsidó iskolák támogatása az évi költségvetésben fél millió léva erejéig szerepeljen. Az összeg kifizetése részletekben fog történni az iskolai idény előrehaladásával. Mindenesetre a példa követésre méltó. De mit szólhatunk mi, itt Romániában, ahol nem csak a kisebbségi iskoláktól, de a román állami intézetektől is megvonják a szükséges támogatást és elveszik még a tanerők kenyerét is.

— Mizráchi meeting Szatmáron.

A szatmári mizráchi ifjuság által péntek estenként rendszeresített Oneg Sábáth előadásának keretében vendégül látta legutóbb Ráth Efraimot, az E. M. K. kiküldöttjét. A hangulatos péntek esteli ünnepséget *Ordentlich* Viktor, a szatmári Mizráchi ifjuság elnöke nyitotta meg. Üdvözi a vendéget és a megjelent közönséget, majd bejelenti, hogy a mai Oneg Sábáth előadást Ráth Efraim, a mizráchi mozgalom egyik leglelkesebb harcosa tartja meg. Nagy érdeklődés mellett kezdte meg Ráth chávér gyönyörűen felépített beszédét. Reá mutatott a mizráchi eszme szent céljaira. „Sok nép tünt el és nép keletkezett, de a zsidó nép, dacára a gáluth keserves viszontagságainak, még mindig él, mert ez a 2000 éves hontalanság adta meg a mi létünket és munkaakarásunkat.” Reá mutatott beszédében a nők szerepére a zsidó mozgalomban és a palesztinai építőmunkában. Felhívta a megjelenteket a mizráchi eszme támogatására. Másnap, szombaton délután 2 órai kezdettel nagy mizráchi meeting volt, ahol nagy számban jelent meg a közönség. *Weisz* Izsák a szatmári Mizráchi részéről, *dr. Stern* Mór a szatmári zsidóság részéről üdvözölték a vendéget. Ráth Efraim nagy beszédében részletesen ismerteti a mizráchi munkáját. Beszédében kiemelte, hogy a naptárreform milyen veszedelmeket rejtett a zsidóságra, ha életbe lépett volna, de a világszidóság egységes megmozdulásának sikerült azt érvényteleníteni. Ismerteti a Mizráchi munkáját a szentföldön, hogy az a kolóniákban és a városokban milyen vallásos életet vitt be. Kéri a szatmári zsidóságot, hogy támogassák e szent és nemes törekvést, amit a Mizráchi kitűzött céljának. *Weisz* Izsák talmudi idézetekben mutatott rá a Mizráchi munka helyességére. Végül *dr. Stern* Mór, a szatmári zsidóság nevében megköszönte Ráth Efraim lekövetését és a nagygyűlést bezárta. Itt említjük meg, hogy a szatmári Ceirof Mizráchi reorganizációs gyűlést szombat este tartotta meg, amelyen a következő vezetőség lett megválasztva: *Klein* Mariska, *Griffel* Mirjám és *Gröninger* Ibi.

Menyasszonyi kelengyét megbízható minőségben, előnyösen csak a MARADÉK-ÁRUHÁZBAN vehet. Paplanselymek, glóttok, kész paplanok raktáron és rendelésre.

— **107-ik német sirgyalázás.** Berlin. Éjszaka. Sötétség. Temetőgyalázás. Horogkeresztesek. Ledöntött zsidó sirkövek. Meggyalázott zsidó sírok. Ismeretlen tettesek. A nyomozás megindult. Csak egészen röviden már. A részletek ugyanazok, mint a többi 106-nál. Pont. És már ide is írhatjuk azt is, hogy: 108. De talán még se. Várjuk meg a jövő hetet. Ugyis jönni fog. Ez már tradíció. És a tradíció kötelez.

— **A szlovenszkói orthodoxia végrehajtó bizottságának ülése.** A szlovenszkói orthodox szervezet végrehajtó bizottsága múlt hó 29-én Ehrenfeld Dávid irodai alelnök vezetése mellett Pozsonyban ülést tartott, melyen a bizottság összes tagjai megjelentek. Alelnök meleg szavakkal hódolt az elhunyt Weber főrabbi emlékének és utalt ama nagy és elvülhetetlen érdemeire, melyeket a szlovenszkói országos orth. szervezet megalkotása terén szerzett. A bizottság elhatározta, hogy Weber főrabbi emlékét az ország össz orthodoxiája osztatlan hálójának jeléül, megfelelő formában megörökíteni fogja. Határozatot hoztak az elhunyt elnök hátramaratottjairól való kegyeletteljes gondoskodás ügyében. Az ülés további folyamán az elnöki szék betöltésének kérdését tárgyalták. Az elnök mandátuma 1932. végéig szól. Már most azt vitatták: töltsék-e be az elnöki tisztséget még a mandátum lejárta előtt, vagy pedig oldják meg addig a kérdést ideiglenesen. Beható tanácskozás után elhatározták, hogy a mandátum lejárta előtt új elnököt nem választanak, hanem az alelnök vezeti az ügyeket, egy az intézőbizottság tagjaiból választandó elnöki tanáccsal karöltve. Az elnöki tanács tagjaival választottak: Schreiber Akiba főrabbi (Pozsony), Tigermann József főrabbi (Érsekújvár), ennek akadályoztatása esetén Buxbaum Józsu főrabbi (Galánta), Pappenheim Izidor és Fürst Márkus (Bratislava), Kalisch Ignác (Galánta). Fontos esetekben a tanácsba bevonandók: Ehrlich Simon (Kosice), Eichner Sámuel (Szepesváralja).

BALKIRS bélyegzőgyár

Strada Alexandri (volt Teleki-ucca) 4.
Villanyerőre berendezett üzemében készít:

rézbélyegzőket, szappanstancnikat,
számológép javításokat

és mindenféle szak-
mába vágó munkákat **legolcsóbb árakban!**

**Bankoknak és ügyvédeknek
20 százalék kedvezmény!!!**

Férfiszövet különlegességek

bámulatos olcsó
leszállított árakban

Havas & Grünfeld
posztóruházában

Str. Avram Iancu (Kossuth ucca) 8.

Engros
Endetail

Közérdek vevőket készpénz árban szolgálunk ki.

Cégünk szolidaritásáról kérjük meggyőződni.

A legkellemesebb hangulatot

„ELECTRON” Papp és Rajz mérnökök

CSILLÁRJAI és RÁDIÓI adnak!

Villanygökök és rádiók legolcsóbb árban!
Str. Printul Carol 1. Telefon 5-35

Harmadik zsidó hitközség Nagyváradon.

Ezen cím alatt a helybeli „Friss Ujság”-ban folyó hó 1-én megjelent cikkekre vonatkozólag tájékoztatjuk a zsidó közönséget, hogy a szefard imaegyesület külön önálló hitközségre engedélyt nem kért, erre nem is törekszik, az ort. zsidó hitközségben vallási igényeik teljes kielégítést nyernek, a különválásra semmi ok sincsen. A „szefard” imaegyesület, amely már cca. 30 éve működik, csak az ort. izr. hitközség által is szankcionált módosított alapszabályait terjesztette fel a Minisztériumhoz és az érkezett vissza aprotálva. — Nagyon természetes, hogy egyesületünk a helybeli ortodox izraelita hitközség fennállása alatt folytatja imaházi működését. Oradea, 1931 november hó 3-án.

Goldstein Salamon

A Szefard imaegyesület elnöke.

— **Nem reklám**, hanem valóság, hogy minden legolcsóbb az A. B. C. Áruházban. Teleki-u. 4.

— **Per egy német rendőrigazgató származása körül.** A berlini rendőrigazgató, Grzesinski érdekes feljelentést tett egy husz éves horogkereszttes egyetemi hallgató ellen, aki azt állította róla egy nemzetiszocialista gyűlésen, hogy nem törvényes házasságból született és apja zsidó volt. Grzesinski rendőrigazgató igazolta, hogy nem zsidó szülőktől származik. Anyja sohasem dolgozott „Kohn zsidó kereskedőnél”, amint azt Joachim Prochnov ellenfele állította és akitől ő, Grzesinski állítólag származik. Sokkal inkább édesapjának tekinthet egy postdami vendéglőst, akinél az édesanyja szolgálatot teljesített. Az anyját később feleségül vette Berlinből Grzesinski, ki aztán őt szintén adoptálta. — A bíróság elítélte Prochnow egyetemi hallgatót 300 márka pénzbüntetésre és indoklásában kifejtette, hogy a jelzett nemzetiszocialista gyűlésen a vádlottnak semmi oka nem volt arra, hogy Berlin rendőrigazgatójának személyi ügyével foglalkozzon és azokról hamis adatokat közöljön a nyilvánosság előtt. Annál inkább ne, mivel ezt olyan körben tette, akik a zsidóság ellen mérhetetlen gyűlölettel viselkedtek és nem értékelik történelmi múltját sem. Nyilvánvaló így, hogy a vádlott rosszakaratulag ferdítette el a tényeket, hogy Grzesinkit meghurcolja a hallgatósága előtt.

— **Egy méter külföldi** kosztüm-szövet 248 lei az A. B. C. Áruházban. Teleki-u. 4.

— **Csökken a zsidó iskolák száma Magyarországon.** Az elmúlt évben 31 zsidó tanerőt építettek le a magyarországi zsidó iskolák. A tanerők leépítése azonban még így sincs arányban az iskolák megszűnésével, minthogy szemben a múlt év 200 zsidó iskolájával, az idén csak 130 iskola nyitotta meg kapuit. Az iskola látogató tanulók száma is óriási arányban csökkent, mert a zsidó családokban a gazdasági krízis okozta nehézségek folytán gyökeret vert az „egyke” és többnyire az „egyetlenegy se” gyermek rendszer. Az iskolák bezárásával tehát ismét szaporodott a magyarországi szellemi proletárok tábora, amely mindig csak újabb antiszemita kinövéseknek szokott alapul szolgálni.

Az egész országban közismert elsőrendű és izletes konyhájáról a **GROSZ étterem** **ORADEA** Zöldfa ucca 7. **TIMIȘOARA-TEMESVÁR** Lloyd-sor 11. **MENÜ RENDSZER:** 40 lei 4 fogásos menü, 40 lei, 60 lei 5 fogásos nagy menü 60 lei. — Állandó abona! - Esküvőket, bankettekét vállal. - Kifogástalan kiszolgálás! - Utazó uraknak kedvezmény!

Ha **gazdag** akar lenni,
ugy siessen **Mentősorsjegyet** venni

VIII-ik osztály huzása 1931 november 8-án

Főnyeremény 1,000.000 lei.

100.000, 50.000, 25.000, 10.000 lei

Sorsjegyek ára: egész sorsjegy 100 lei, fél sorsjegy 50 lei.

Minden sorsjegy az összes osztályokra 1932 jan. 1-ig érvényes

— **Zsidó világkongresszust!** Filadelfiában most tartja a IX-ik kongresszusát az amerikai zsidóság. A kongresszus végrehajtóbizottsága előkészítette az összes államok zsidó viszonyainak a táblázatát és megbízható adatok alapján ismertette a zsidóság helyzetét. A kongresszusi jelentésben többek között szó van az orosz szovjet zsidó viszonyairól is és megállapítja, hogy az egyedüli állam Oroszország az egész világon, ahol a zsidó tömegek gazdasági helyzete az utóbbi évek során feljavult. A romániai, lengyel és németországi viszonyokkal is foglalkozik a beszámoló és mérlegeli az itteni zsidó üldözések okait, valamint a gazdasági depresszió megnyilvánulásait is foglalkozik. Dr. Stephan S. Wise rabbi hozzászólásában kifejti, hogy a világviszonylatban megnyilvánuló zsidó krízissel szemben csak egy ugyan ilyen mértékben megszervezett akció segíthet és kéri, hogy az amerikai zsidóság kezdeményezzen egy zsidó világkongresszus összehívását, ahol mindezek a problémák tüzetes elbírálás alá kerülnek és az általánosan megnyilvánuló zsidó nyomorral szemben fel tudják venni a harcot.

— **Palesztinai-magyar exportkereskedelem felállításának küszöbén.** Budapestről jelentik: A magyar Pro-Palesztinai Szövetség végrehajtó bizottsága az elmúlt héten tartott ülésén figyelemreméltó határozati javaslatokat terjesztett fel a magyar és palesztinai exportlehetőségek felállítására. A tervezet szerint a magyar mezőgazdasági gépipar nagy terjeszkedési lehetőséget találhat Palesztinában termékei számára, minthogy Palesztina agrár állam és szükségletei nagyok a mezőgazdasági gépek terén. A magyar gépipar ezzel szemben már külföldön is nagy keresletnek és megbecsülésnek örvend és ezt hasznosíthatni lehetne Palesztinában is. Természetesen a magyar kormánynak is engedelmeket kell tenni a palesztinai export számára, hogy az eddig Olaszországból exportált narancsokat és déli gyümölcsöket a jövőben innen szállítsák Magyarországra. A nagyfontosságú ügyet tárgyaló ülésen jelen voltak és a mozgalmat kezdeményezték a következők: Bárd Hatvány Bertalan, dr. Strausz Adolf, dr. Makkai Ernő, Aschner Lipót, dr. Patai József és dr. Schönfeld József szerkesztők, dr. Székely Imre, Beregi Armin mérnök, dr. Kálmán Nissan és dr. Biedl Sámuel szegedi hitközségi elnök.

— **Trójánál 20-szor nagyobb eltemetett város romjait találták meg Palesztinában.** Londonból jelentik: A napokban tért vissza palesztinai kutató munkájáról Sir William Flinders Petrie, 78 éves archeologus. Megérkezésével egyidejűleg hagyta el a sajtót az agg kutatónak könyve. „70 év az archeologia szolgálatában” címmel. William Flinders ugyanis már kora gyermekkorától foglalkozik archeológiai kutatásokkal és így ugyszólván megszületése óta a „szakmában” dolgozik. Legújabb könyve szenzációs adatokat tartalmaz a meg most is tartó palesztinai ásásairól és maga Flinders jegyzi meg beszámolójában, hogy ehez hasonló nagy és értékes leletekre egész munkássága alatt még nem talált. Az ásások során sikerült ugyanis

egy teljesen elhagyott és félig elsüllyedt város romjaira találni, melynek — a professzor állítása szerint — Hikros volt a neve. A város kiterjedése — folytatja tovább Flinders — 20 szorososan meghaladja Trója nagyságát és virágzó korában jelentős állomása volt a palesztinai és egyiptomi cserekereskedelemnek. Sir William Flinders Petrie beszámol még könyvében az egyiptomi leleteiről is, ahol ugyancsak értékes sírokra és építkezési romokra talált.

Oxford ing 250 lei. Róth M. utóda cégnél.

— **Helyreigazítás.** Kaptuk a következő sorokat: A „Népünk” 41. számában, 1931 október 6-án „Botrány az avasujvárosi zsidó templomban” címmel egy cikk jelent meg, egy állítólagos az itteni zsidótemplomban hosszunap előestéjén az istentisztelet megkezdése után történt botrányról. Mint utóbb kiderült, hosszunap estéjén a templomban semmi botrány nem volt. Grósz Zsigmond, valamint Herskovitsék ellen a szatmári ügyészséghez beadott feljelentést visszavontam. Soraim közlését köszönve, teljes tisztelettel Strulovits Abrahám hitközségi gondnok.

— **Zsidó segélyakciók Németországban.** Stuttgartból jelentik: Valamennyi zsidó jóléti és szociális szervezet közös keretben tömörülnek a zsidó hitközség és a rabbinátus vezetése alatt, hogy egy zsidó segélyakciót indítsanak a württembergi általános segélyakcióval kapcsolatosan, hogy a közelgő tél idején szükségbe szenvedőket, kisegíthessék. Az akció bizottság felhívást intézett körlevelek és a sajtó útján — tagjaihoz és a zsidó közönséghez, hogy természetbeli, valamint pénzügyi adománnyal könyítsenek a bizottság munkáján és vegyenek rész a munkanélküli nyomor enyhítésének támogatásában.

Sodrony ágybetétek

nyitott és összehajtható **vaságyak, mosdók,** és mindenféle **vasbutorok** legolcsóbban kaphatók a fogházban megnyitott üzemben

„STANDARD”

Iosif Vulcan (Nagy Sándor-ucca 10.)

Mielőtt házán **vizvezeték- és bádógosmunkát** végeztet, kérjen ajánlatot

Grünfeld Béla

bádógos, vizvezeték és szerelési vállalatánál
Oradea, Str. Vlahuța (Szent János-ucca) 13
Javításokat olcsón és szakszerűen végez.

Művészi perzsaszőnyegek, szövött gobelinek, külföldi fonalak

Schulhof Emilné

„Orient” Szövőművészeti iskola

Oradea, Strada Episcopul Ciorogariu No. 17.
Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközölköztetnek.

HÖFER gyermek hintőpor — lila dobozban — nélkülözhetetlen a csecsemőknél

Rövid hírek

JERUZSÁLEM. Muza Kazim pascha, az arab nemzeti szövetség elnöke felhívást intéz az arab lakossághoz, hogy utasítsák vissza a cionisták propagandáját, amely felszólítja Palesztina lakosságát, hogy tartózkodjon a népszavazástól. — 14 zsidó munkást, akik a Pelach Tikva kolónián néhány héttel ezelőtt sztrájkba léptek és illegális összejöveteleken is résztvettek, a bíróság 3 font pénzbüntetésre, vagy 13 nap börtönbüntetésre átváltoztatható szabadságvesztésre ítélte. További 6 sztrájkoló munkást letartóztattak, de vizsgálat után szabadlábra helyezték őket. Mindkét ítélet jogerős. — A Herzl múzeumnak, amely a napokban nyílt meg Jeruzsálemben, állandóan sok látogatója van. — Jeruzsálem város központi statisztikai irodájának most kibocsátott jelentése érdekes adatokat tartalmaz a palesztinai zsidó lakosság szám és vagyoni arányairól. Ezek szerint Tel Avivban a lakosság 100%-a zsidó, Jeruzsálemben 62%, Haifában 45%, Tibriásban 71%. Összesen 166.000 mohamedán, 130.000 zsidó és 60.000 keresztény lakik a palesztinai városokban. A falvakban ezzel szemben 406.000 mohamedán, 40.000 zsidó és 30.000 keresztény lakik. A statisztika megjegyzi még, hogy 1822-ban a vidéki zsidó lakosság száma mindössze 17.262 volt. A zsidó települések terjedelme 1923-ban 448.000 dunám területen volt, míg a mai zsidó települések meghaladják az 1.200.000 dunám területet.

LONDON. Az angol Keren-Hajeszod iroda újabb 1700 fontot utalt át a palesztinai építőmunka céljaira. — Végre a templomba is eljutott a rádió. Természetesen miként ez illik, a technika eme vívmányát legelsőknek a reform zsidó templomok vezették be. Londonban ugyanis megnőtt a reform zsidók száma, úgy, hogy külön több imaházakat kellett létesíteni, hogy befogadják az összes „buzgó” ájtatoskodókat. Minthogy azonban a reform hitközségnek nem állt módjában minden templomnak külön kántort és kórust adni, úgy oldották meg a dolgot, hogy a főtemplomot felszerelték rádió leadó-állomással, mely aztán az összes imaházaknak közvetítette a főtemplom énekeit. Az ünnepi prédikációkkal már könnyebben ment a dolog, mert az egyes templomokban női prédikátorok beszéltek és a férfiközönség különösen a csinos és fiatal prédikátorokét nagy áhítattal hallgatta. A déli órákban hosszabb szünetet tartottak és tényes közös ebédeket rendeztek.

BÉCS. A napokban ünnepelte Bécs zsidósága Eisik Torczyner, ismert cionista vezetőférfi, 80 éves születésének jubéliumát. A számos ünneplések és jubéliumok közül is kimagaslik Eisik Torczyner emlékünnepe, ki már évtizedek óta áll a cionista eszme szolgálatában és annak idején Herzlnek nemcsak személyes barátja, de egyik legkiválóbb munkatársa is volt. A bécsi zsidóság illő tisztelettel ünnepelte a kiváló harcos cionista vezetőt. — A osztrák főváros lársadalmi és politikai köreiben nyíltan beszélnek arról, hogy prof. Josef Redlich az osztrák szövetségi kormány pénzügyminisztere azért volt kénytelen lemondását benyújtani, mert mindamellett, hogy már régen kikeresztelkedett, zsidó származása miatt állandóan szemben találta magát keresztényszocialista és nagynémet pártállású minisztertársaival. Ő azt hitte, csak a kikeresztelkedéssel kereszténnyé válik. Pedig csak kikeresztelkedett zsidó lett belőle.

BUDAPEST. Stern Sámuel udvari tanácsos, hitközségi elnök kezdeményezésére szükségakciót vezetett be a budapesti izr. hitközség a nyomorgók felségélyezésére. Már eddig is sikerült 120.000 adag ebédet kiosztani a különböző kerületekben és minden remény meg van arra, hogy az akció további kedvező eredményeket fog felhozni. Már eddig is több mint 60.000 pengő alappal rendelkezik az akció.

— Angol ingozfordok, puplinok, grenadinok legolcsóbban az A. B. C. Áruházban. Teleki-u. 4.

MOSZKVA. A szovjetlapok nagy lelkesedéssel közlik, hogy egy zsidó mérnök, Lasar Romanski, új gépet talált fel, amely óriási előnyöket fog biztosítani az orosz bányászatnak. A gép ugyyszólván megtízszesíti a bányák termelését, mert pontos számítások szerint 20 óra alatt 1300 tonna szenet tud egy munkaerővel kitermelni. A szovjet önköltségi ára e gépezet segítségével felére csökken le és a szovjet szénkérdését és a termelés további fokozását egy csapásra megoldja. A szovjet központi bizottsága máris elhalározta, hogy haladéktalanul megkezdi az új model építését. Lasar Romanskijt valóságos ünneplik a szovjet gazdasági köreiben.

BUKAREST. A napokban ért véget Bukarestben a romániai cionista szervezetek több árnyalatának konferenciája, ahol sikerült megállapodniuk egy egységes programban és likvidálni az ellentéteket. A konferencia elhatározta a romániai szervezetelek újraszervezését, hogy ezáltal biztosítsa legyenek a szervezet pénzügyi alapjai. Elnökké választották: dr. Misu Weissmann (radikális), alelnökké: dr. A. Mibashan (Klal cionista), második alelnökké: David Nussbaum (Zeire Zion).

MADRID. Az „El Sol” című spanyol lap cikket közöl a nem rég elhunyt világtudós Edisonról, melyben Edison egy spanyolországi maranus zsidó családból származtatja, mely a spanyol zsidóüldözések folytán Hollandiába menekülni kényszerült.

Egy kis szerencsével egész életére megszabadulhat minden anyagi bajától is, mert egy

100 lejes Zsidó Kórházsorsjeggyel könnyűszerrel

EGY MILLIÓT NYERHET

Még öt osztályon keresztül játszhat a Zsidó kórházsorsjegyekkel a kéthetenként megisméllődő huzásokon.

Postai megrendelésnél 100 lej beküldése ellenében portómentesen küld sorsjegyet a **Zsidó Kórházegyesületek Sorsjátékintézősége**

CLUJ, Piața Unirii No. 20.

Vegyen Zsidó Kórházsorsjegyet!

ZSIDÓ HUMOR

Jeder kán ton, was er will i

Kávéházi Konrádok vitalkoznak az ebédutáni fekete mellett. Az egyik amellet kardoskodik, hogy meg kell szüntetni a vármegyéket.

— Szép, — mondja a másik — de mi jöjjön a helyébe?

— A kanton.

— Kanton? És az mire jó?

— Nu, jeder kan ton, was er will.

Miért nem lett renes egyetem tanár?

Az öreg egyetemi tanár nyugalomba vonul és egyik tisztelője megkérdi tőle:

— Warum hat man Sie eigentlich nicht zum ordentlichen Professor ernannt?

— Na, wissen Sie, zwischen meinen zwanzig und vierzig Jahren war ich zu jung, zwischen sechzig und achtzig war ich zu alt und zwischen vierzig und zechzig war ich e Jud.

Mindenkit érhel baleset

A primilani rabbi Méir beszélte el egykori tanulóinak: Mesteremmel, a keremnici rabbi Mordechájjal utaztam szánkón. Mikor egy meredek lejtőhöz érkezünk, halálos ijedtség fogott el, felkeltem helyemről, hogy kiugorjak, de mesterem megfogta a kezemet és megnyugtatót, hogy nem történik semmi bajom. Ugy is volt. A veszedelmes helyen minden baj nélkül jutottunk keresztül. Kísvártatva, amikor sik földön futott a szánkó s én mi rosszat sem sejtettem, egyszerre felfordultunk és én egy hókupacba zuhantam. Mikor nagy ügyel-bajjal kikászolódtam belőle, a rabbi mosolyogva fordult hozzám. Látod, — szólt — ma, az imádság előtt értem meg, mit jelent ez a mondat: „Aki látja a veszedelmet, azt megsegíti az Isten, hogy el ne bukják, de az, aki biztonságban érzi magát, az közel van a romláshoz”.

Nem örült, csak éhes

Egy galíciai Bethamidraschban Tisubeov alkalmával egy csodálatos esemény adódott elő. Szulke Rével hirtelen lekapta a kezéről a Tefilint és a földhöz csapta. Lett erre nagy megrökönyödés a hívek között és hozzászaladva kibálták: „Bolond vagy te, vagy elment az eszed, hogy ilyen cselekedetre ragadtatod magad?”

„Chulile”, — igyekezett Szulke megnyugtani a lármázókat — nem vagyok én bolond, csak nagyon éhes és a bőjtnek hátralévő részét akartam magamnak megspórolni.

„Hogyan? Hüledeztek a jámbor hívők. Ha valaki a földhöz csapta a Tefilint, akkor élkezhetik Tisubeov napján?”

„Természetes! Válaszolja erre Szulke. Van én nekem otthon egy jidre fordított „Schulchan orechem”, amit tanulmányozva rájöttem, hogyha valaki leejti a „Tefilint sel jad”-ot, akkor nem köteles bőjtölni.”

A hadokló öröme

Az árendás haldokolva fekszik az ágyán és egyszer csak odahívja fiát és mosolyogva mondja neki:

Hersele fiam, nagy az én örömöm.

Miért? Kérdi tőle a fia...

A következő okokból kifolyólag, válaszolja a haldokló: Amióta az eszemet tudom, folyton azon gondolkoztam, hogy nyáron, amikor a napalok hosszúak, akkor szombatonként a Perikben azt mondjuk: „hajom kuczér, (vehamluchu meribu)” a napalok rövidek, és télen, amikor a napalok viszont rövidek, akkor pedig a „borchi nafsiban direkte bosszantásul azt mondjuk: „zé hájom godél”, hogy a nappal hosszú. Ezen feltűnő kérdésemet számtalan rabbi elébe terjesztettem és senki soha nem birt reá kellő választ adni. Azonban most nemsokára eljutok az örök igazság honába és akkor ott magát az imák szerzőjét fogom erre vonatkozólag meginterjuvolni.

Ellenségnek való üzlet

Egy vallástalan zsidó kereskedő szombaton az üzlet küszöbén állva, a járókelőknek megvételre kínál egy télikabátot.

— Mennyit kér érte? — kérdi egy arra elhaladó zsidó.

— Száz forintot!

— Nem szégyeli magát, zsidó létére szombaton üzleteket csinál?

— Ugyan ne hagyja magát kinevelni. Ha ezt a szép kabátot száz forintért odaadom, ezt maga üzletnek nevezi? Ellenségeimnek kívánok ilyen üzleteket.

MOZI

Cinematografial FILMPALACE
HETI MŰSORA:

Péntek, Szombat, Vasárnap, Hétfő: „Sakk Matt” Izzalmasuzszerű bűnügyi dráma! Főszerepben: Gerda Maurus, Bernhard Götzke, Siegfried Arno, Walter Rilla, Hans Brausweter! — Vasárnap délelőtt 11 órakor „Játék a szerelemmel” és „Éljen az ifjúság” Harry Liedtke, Hermann Picha, Haida Rosch-10 és 12 lejes helyárak! — A hétfőn megváltott jegyek csülörtökön gratis érvényesek! — Legközelebb: „Gloria”.

Teatrul HEIMAN szinkőr
HETI MŰSORA:

Péntek, Szombat, Vasárnap, Hétfő: „A Kék Duna Mentén”, a bécsi császárváros ragvogó panorámája, a bécsi filmharmonikusok közreműködésével. Verebes Ernő, Szőke Szakáll és Grete Theimer felléptével. — Vasárnapi matiné, 10 és 12 lejes helyárakkal „A Dinamit”, a legizgalmasabb filmdráma 14 felvonásban. Jurnálok és vigjátékok. — Előkészületeiben; „A Régi Dal” ragvogó zenés táncos filmpoperette.

— Terjesszék és szeressék előfizetőket az erdélyi zsidóság egyetlen független és legolcsóbb lapjának, a „Népünk”-nek! A „Népünk”-nek egyetlen zsidó asztalról sem szabad hiányoznia!

Nyomatott a Gutenberg grafikai műintézet gyorsajtóján, Oradea, Fekete-Sas-Passage.